
SZAKMAI MŰHELYEK

Greza Ferenc*

MAGYAR MENTÁLHIGIÉNÉS SZÖVETSÉG

ELŐZMÉNYEK

Az egészség, illetve a lelki egészség előmozdítását célul kitűző hazai kezdeményezések történetileg egybeestek a polgárosodás kibontakozásával. (Országos Egészségvédelmi Liga – 1904, Lelki Egészségvédelmi Szövetség – 1936). E folyamat a diktatúra időszakában törést szenvedett. Nem egyszerűen a lélektan oktatása és művelése lehetetlenült el, de a mentális, illetve társadalmi problémák eltűnésébe vetett hit általában is a pártállami ideológia részévé vált. Így a különböző, mentálhigiéné szempontból is releváns szakmai, közösségi kezdeményezések a hetvenes évek elejétől mintegy búvópatak módjára jöttek létre. (Telefonszolgálatok, teaházak, csöves klubok, életvezetési tanácsadások, képzési programok.) E segítő szolgálatok tekintélyes része – mintegy elővételezve a mentálhigiéné későbbi paradigmaváltását – már akkor is az egészségügyön kívül, főleg a közművelődés, az egyházak, illetve különböző pedagógiai műhelyek keretében működött. A nyolcvanas évek elején az akkori hatalom számára is nyilvánvalóvá (sőt alighanem riasztóvá) vált a különböző lelki egészségi problémák drámai elterjedése – ennek nyomán a különböző szakmai próbálkozások számára is tágabb tér nyílt (Társadalmi Beilleszkedési Zavarok kutatás, Magyar Pszichiátriai Társaság megalakulása – 1980). A Társaság Szociálpszichiátriai Szekciója 1985. évi beszámolója már a „Mentálhigiéné munkacsoport” tevékenységéről is tájékoztatást adott. A nyolcvanas évek derekától a diktatúra bomlási folyamatának újabb típusú kísérőjelenségei ugyancsak elősegítették a segítő szolgálatok térnyerését (drogproblémák, munkásszállói viszonyok, menekült-kérdés).

---

* Dr. Greza Ferenc
Magyar Mentálhigiéné Szövetség
1137 Budapest, Katona József u. 22.
E-mail: mamesz@mail.datanet.hu

Mindezek nyomán már 1988-ban kísérlet történt Mentálhigiénés Egyesület életre hívására, ám e kísérlet akkor még elvetélt. Végül 1995. októberében 21-én egy, az „átmenet” kérdéseit taglaló zalaegerszegi konferenciát követő baráti találkozón született meg az elhatározás a Szövetség megalapítására. A jelenlévők (Buza Domonkos, Fodor Katalin, Grezsa Ferenc, Győri László és Magyar Zsuzsanna) ekkor fogalmazták meg azt a Programnyilatkozatot, melynek alapján pár hónap múlva (1995 januárjában, Győrben) hivatalosan is megalakult a Magyar Mentálhigiénés Szövetség.

CÉLOK, KÜLDETÉS

A Szövetség megalapítását elsősorban annak felismerése ihlette, hogy „az a világ, amely felé a magyar társadalom halad, nem kevésbé ellentmondásos, mint az, amelyet maga mögött hagy. A posztmodern társadalmak is tele vannak kihívásokkal, amelyek az elidegenedés, a terjedő droggul-túra, az erőszak, a fetiszizált fogyasztás jelenségeivel párosulnak. Az ökológiai gondolkodás, a humán etológia és a természetes támogató rendszerek ismereteit integráló mentálhigiéné hozzájárulhat a jövő évezred magyar társadalmának humanizálódásához és demokratizálódásához” (Programnyilatkozat, www.mamesz.hu).

E küldetés mentén a Szövetség a különböző helyi mentálhigiénés programok, műhelyek integrálását tekintette alapfeladatának, annak érdekében, hogy – mintegy „védőernyőt” biztosítva számukra – hozzájáruljon szemléleti és szakmai sokszínűségük, autonómiájuk fennmaradásához, kiteljesedéséhez. Ezt az integráló, „ernyőszerkezeti” funkciót a gyakorlatban elsősorban a mentálhigiénés kultúra terjesztése, országos és Kárpát-medencei szakmai hálózat kiépítése, a lelki egészség fenntartását és kibontakozását támogató szakmai programok tervezése és kezdeményezése révén szeretnénk volna betölteni.

Programnyilatkozatunk a mentálhigiénét proszociális értékeken alapuló, életigenlő magatartást támogató *szemléletként*, tudományos értelemben határterületi, holisztikus emberképet bemutató *elméletként*, valamint a humán szolgálatok összességét átfogó *tevékenységi területként*, intézményrendszerként határozta meg.

A mentálhigiéné eme fölfogását a kezdetektől és folyamatosan áthatja a közösség, jelesül a nemzeti közösség iránti elkötelezettség. Egyrészt értékválasztásként, másrészt pedig szakmai megközelítésként is, amennyiben a kulturálisan meghatározott lelki jelenségek, mentális problémák befolyásolása, kiküszöbölése kultúra specifikus, közösségi szintű válaszokat, megoldási módokat igényel.

TEVÉKENYSÉG

A Magyar Mentálhigiénés Szövetségnek jelenleg 28 tagszervezete (köztük 1 marosvásárhelyi) és 230 egyéni tagja van (köztük 44 fő erdélyi magyar szakember), munkáját 13 fős elnökség irányítja.

A Szövetség évente általában két *konferenciát* rendez, március 15. és október 23. táján. Ezeken egyrészt az „átmeneti kor” releváns problémáit, másrészt a különböző mentálhigiénés színterek promóciós, preventív és lehetőségeit igyekszünk előtérbe állítani. Például: „Létkérdések – szorongás és egzisztenciális félelem” (1995), „Értékek – jövőkép – ifjúság” (1996), „A média szerepe a mentálhigiénében, a mentálhigiéné esélye a médiában” (1996), „Lelki kultúra a Délalföldön” (1997), „Megtartó lelki erők a munkásság létében” (1997), „Történelem és identitás” (1998), „Nemzeti közösség és lelki megújulás” (2001), „Az iskola, mint mentálhigiénés erőforrás” (2001), „Agresszió és társadalom” (2001), „Az ifjúság mentálhigiénés helyzete” (2002), „Lelki egészség a vidéki Magyarországon” (2003).

Vezetőségi és más tagjaink folyamatosan képviselik a Szövetséget különböző olyan szakmai programokban, amelyek elsősorban a mentálhigiénés szemléletmód, illetve kultúra terjesztését szolgálják. E programok egyúttal a más szervezetekkel, intézményekkel való *együttműködést* is szolgálják. Az Oktatási Minisztériummal, a Pedagógus Továbbképzési és Módszertani Központtal együttműködve részt vettünk például a Mentálhigiénés Alapképzés Pedagógusoknak (2001) és a Mentálhigiénés Továbbképző Műhely Pedagógusoknak (2002) című 30 órás akkreditált programok kidolgozásában és elindításában. Hasonló szerepünk volt az iskolai drogkoordinátorok képzésében (2001). Indulásától kezdve (2000) szakmai támogatást nyújtunk a Necc Programiroda KHT-nak internetes ifjúsági mentálhigiénés programjukhoz.

E különböző együttműködések a *hálózatépítésre* is jó lehetőséget kínálnak, hiszen a szakmai programokon részt vevő kollégáknak a Szövetséghez való kapcsolódás lehetőségét is fölajánljuk. E tekintetben különösen fontos körülmény, hogy a Szövetség több tagja tanít a Károli Református Egyetem Mentálhigiéné Szakirányú Továbbképzési szakán. A budapesti és erdélyi képzések hallgatóinak többsége így a Szövetséghez is kapcsolódik. A hallgatók műhelyszerű együttműködését nem csupán az egyetemi képzés irányultsága, illetve az abban alkalmazott képzési technikák segítik elő, hanem például az is, hogy az egyes évfolyamok számára szervezetünk honlapján külön jelszóval elérhető internetes felületet is biztosítunk. Hazai és határon túli tagjaink kapcsolatait azzal is építjük, hogy utóbbiak számára magyarországi tanulmányutakat szervezünk itthoni

tagszervezeteinkhez. E tevékenységi körbe sorolható még, hogy 2003-ban az akkreditált továbbképzéseket elvégzett pedagógusok számára Országos Pedagógiai Mentálhigiénés Hálózatépítő Konferenciát szerveztünk.

JÖVŐKÉP

E lapban már évekkel ezelőtt megjelent egy olyan szakmai jövőkép, amely a Szövetség felfogását és elképzeléseit is tükrözte arról, hogyan volna javítható a magyarság lelki egészségi állapota*. Bár e javaslat nyilván aktualizálásra szorul, de továbbra is úgy véljük, hogy a kívánatos mentálhigiénés célok elérése elsősorban az érték- és normarendszer helyreállításától várható. Ennek érdekében mielőbb szükség lenne a mentálhigiénés helyzet átfogó felmérésére, illetve olyan programokra, amelyek a közösségi hagyományrendszer ápolására, az önszerveződések támogatására, a mentálhigiénés alapellátás (tanácsadások) bővítésére, a közösség részletes és hiteles tájékoztatására, a képzések és továbbképzések rendszerének szélesítésére irányulnak. Jövőképünk lényege tehát egy ilyen átfogó nemzeti program megindulásának elősegítése. Erre Szövetségünk akkor lehet képes, ha további szívós hálózatépítés és igényes szakmai munka révén sikerül valóban széles alapokon nyugvó, aktív szakmai érdekképviselővé válnia. Közeli tervünk tehát – egyebek mellett – pedagógus tagozat megalakítása, székelyföldi iroda létesítése, illetve álláspontunk eddiginél aktívabb képviselője a (szakmai) közélet különböző színterein. (Mint például állásfoglalás kibocsátásával tettük ezt 2004 novemberében, a kettős állampolgárságról szóló népszavazás kapcsán.)

Úgy ítéljük meg, hogy a Kárpát-medencei magyar mentálhigiénés hálózat kiépítése, illetve egy átfogó nemzeti mentálhigiénés program kezdeményezése az a kettős kihívás, amelynek vállalása a Szövetségen kívül más mentálhigiénés szakmai szervezettől a közeljövőben aligha várható. E méltó és bátor jövőkép tükrében különösen fájó, hogy idén a működési források megszerzésére irányuló pályázatainkat a Nemzeti Civil Alapprogram (szerintünk megalapozatlan indokokkal) sorra elutasította. Ezért legsürgetőbb feladataink most nem szakmai, hanem pénzügyi jellegűek. E tény is része a Magyar Mentálhigiénés Szövetség hétköznapijainak.

* Grezsa Ferenc: Nemzeti mentálhigiénés stratégia és program. *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika*, 1999, 1-2: 24-37.

Névjegy

Magyar Mentálhigiénés Szövetség

Minősítés: „kiemelkedően közhasznú” szervezet

Adószám: 18953879-1-41

Alapítva: 1995

Elnök: Grezsa Ferenc

Tiszteletbeli elnök: Buda Béla, Török Iván

Iroda: 1137 Budapest, Katona József utca 22. V. emelet 1/A

Telefon, fax: (1) 349 34 23

Honlap: www.mamesz.hu

E-mail: mamesz@mail.datanet.hu